

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

The image features a stylized calligraphic representation of the Basmala (Bismillah) in Arabic. The text is written in a fluid, cursive style using two shades of blue: a deep navy blue and a lighter, vibrant sky blue. The letters are interconnected, with long, sweeping flourishes extending downwards and outwards. Several diamond-shaped accents, also in shades of blue, are placed around the text, adding to its decorative appeal. The background is a soft, light blue gradient that transitions into a horizon line at the bottom, where the colors of a sunset or sunrise (pinks, oranges, and yellows) are visible.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالذِّينِ ①

فَذَلِكَ الَّذِي يَدْعُ الْيَتِيمَ ② وَلَا يَحْضُ عَلَىٰ طَعَامِ الْمَسْكِينِ ③

فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ④ الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ⑤

الَّذِينَ هُمْ يُرَاءُونَ ⑥ وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ ⑦

سُورَةُ الْبَائِسِينَ

به نام خداوند رحمان و رحیم

(۱) ای رسول ما آیا دیدی آن کس را که روز جزا را انکار کرد؟

(۲) این همان شخص (بی رحم) است که یتیم را از خود به قهر میراند

(۳) و کسی را به اطعام فقیر ترغیب نمی کند

(۴) پس وای بر نمازگزاران

(۵) که دل از یاد خدا غافل دارند

(۶) همانان که (اگر طاعتی کنند) به ریا و خودنمایی کنند

(۷) و دیگران را از ضروریات زندگی منع می کنند

مشخصات سوره مبارکه ماعون

- سوره ماعون یا سوره (أرأيتَ الذی) صدوهفتمین سوره در قرآن کریم است.

- این سوره هم احتمال دارد مکی باشد و هم مدنی.

- این سوره درباره ابوجهل و کفار قریش نازل شده است.

- اوصاف تکذیب کنندگان دین در این سوره بیان شده است: راندن یتیم، عدم اهتمام به طعام مسکین، سهل انگاری نمازگزاران، ریاکاری و منع (ماعون)

سوره مبارکه ماعون

مکذب دین از عاقبت اعمال
زشت خود نمی ترسد، چون
به روز جزا ایمان ندارد.

أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالْدِينِ (۱)

(ای رسول ما) آیا دیدی آن کس
را که روز جزا را انکار کرد؟ (۱)

امام علی (ع) می فرمایند:

طُوبَى لِمَنْ ذَكَرَ الْمَعَادَ فَاسْتَكْتَرَ مِنَ الزَّادِ

خوشا؛ به حال کسی که به یاد معاد
باشد و توشه آن را زیاد کند.

غرر الحکم، ج ۲، ص ۴۲

سوره مبارکه ماعون

دفع یتیم با شدت نشان
دهنده تهی بودن فرد از
عاطفه و احسان است.

فَذَالِكَ الَّذِي يَدْعُ الْيَتِيمَ (۲)

این همان شخص (بی رحم) است که
یتیم را از در خود به قهر میراند (۲)

امام علی (ع) می فرمایند:

مِنْ أَفْضَلِ الْبِرِّ الْأَيْتَامِ.

یکی از والاترین مراتب نیکوکاری
لطف و احسان نسبت به یتیمان است.

فهرست غرر، ۴۳۱

سوره مبارکه ماعون

تشویق بر اطعام مسکین نشان
دهنده شکست منیت فرد است. چرا
که گاهی کمک گرفتن برای اطعام
مسکین نیاز به شکست غرور و
پایین آمدن جایگاه اجتماعی دارد.

وَلَا يَحْضُ عَلَى طَعَامِ
الْمِسْكِينِ (۳)

وکسی را بر اطعام فقیر ترغیب
نمی کند (۳)

امام صادق (ع) می فرمایند:

الْمُؤْمِنُ... يَنْصُرُ الْمَظْلُومَ وَ يَرْحَمُ الْمِسْكِينَ.
نَفْسُهُ مِنْهُ فِي عَنَاءٍ وَالنَّاسُ مِنْهُ فِي رَاحَةٍ؛

مؤمن... مظلوم را یاری می کند و به مسکین
و درمانده رحم می نماید، جانش از او در رنج
است و مردم از او در آسایش

سوره مبارکه ماعون

فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ (۴)

پس وای بر نمازگزاران (۴)

دورویی و فریب در عبادت
فردی در انجام مسئولیت های
اجتماعی خود را نشان می
دهد

امام صادق (ع) می فرمایند :

در روز قیامت بنده ای که نماز نخوانده
است را می آورند. او میگوید پروردگارا!
برای رضای تو نماز گزارده ام. پاسخ داده
می شود؛ بلکه نماز گزاردی که بگویند :
فلانی چه نماز خوبی می خواند (پس ای
فرشتگان) او را به دوزخ ببرید.

سوره مبارکه ماعون

سهو در نماز به معنای غفلت
و بی بهره بودن از منافع الهی
آن است.

الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ (۵)

که دل از یاد خدا غافل دارند (۵)

پیامبر اکرم (ص) می فرمایند:

ما بین المسلم و بین ان یکفر الا ان یترک
الصلاه الفریضه متعمدا او یتهاون بها فلا
یصلیها

میان مسلمان و کافر فاصله‌ای جز این
نیست که نماز واجب را عمدا ترک کند یا
از روی سبک شمردن آن را نخواند

سوره مبارکه ماعون

نمازی که برای منافع شخصی و مادی خوانده شود **(نه برای ارتباط خداوند)**، نماز ریایی است

الَّذِينَ هُمْ يُرَاءُونَ (٦)

همانان که **(اگر طاعتی کنند)** به ریا و خودنمایی کنند (٦)

امام علی (ع) می فرمایند:

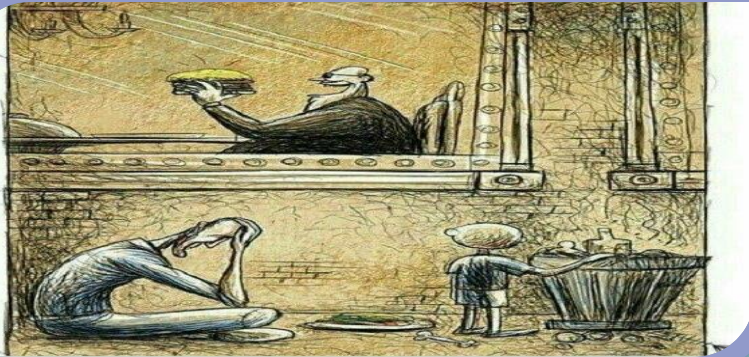
ثَلَاثُ عَلَامَاتٍ لِلْمُرَائِي : يَنْشَطُ إِذَا رَأَى النَّاسَ وَ يَكْسَلُ إِذَا كَانَ وَحْدَهُ ، وَ يُجِبُّ أَنْ يُحَمَدَ فِي جَمِيعِ أُمُورِهِ

ریاکار را سه نشانه است : وقتی چشمش به مردم می افتد کوشا می شود ، وقتی تنهاست سستی و تنبلی می ورزد، و دوست دارد که در هر کاری ستایش شود .

سوره مبارکه ماعون

عدم توجه به تأمین حداقل‌های زندگی افراد ضعیف جامعه خودبترتربینی و تفاخر به دارایی‌های خود از نشانه‌های مکذب دین است.

وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ (۷)

و دیگران را از ضروریات زندگی منع می‌کنند (۷)

پیامبر اکرم (ص) می‌فرمایند:

هر کس از عاریه دادن (ضروریات زندگی) به همسایگانش دریغ کند، خداوند نیز خیر خود را در قیامت از وی دریغ دارد و او را به خود واگذارد، و هر کس را خداوند به خود واگذاشت پس چه حال بسیار بدی پیدا کرده است.

وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ

کسانی که در کربلا در مقابل
امام حسین (ع) ایستادند، نماز
می خواندند. اما برای دنیا، بر
ایشان و یارانش شنیع ترین
اعمال را روا داشتند (بدرفتاری
با یتیمان و اسیران، منع ماعون
«آب»، جلوگیری از اطعام
بازماندگان جنگ و)

آیا ندیدی آنکه تکذیب می کند دین را
همان که به شدت می راند یتیم را

بر اطعام فقیر بینوا ترغیب نمی کند
از مال خود کسی را بهره مند نمی کند

وای از نمازگزاری که غافل از نماز است
همان که همش در پی ریا در نماز است

نمازی نماز است که صدق کند دین را
نه نمازی که با ریا تکذیب کند دین را

پس اگر خواهی نباشی از یرائون
ز نماز خود غافل مشو نباش از ساهون

احادیث و شعر مرتبط با مفاهیم سوره مبارکه ماعون

مجلس شورای اسلامی
جمهوری اسلامی ایران

مقدمات تدبر در قرآن

گردآورندگان:

صدیقه ایلخانی

زهرا شاهرخ طهرانی نژاد

نرگس کیانی

شاعر:

فاطمه مافی

تابستان ۱۴۰۲